

Ольга Лях

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОГО ОСЕРЕДКУ У ГРИНВІЧ-ВІЛЛИДЖ У ХІХ — НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ

У статті висвітлено формування культурного центру в районі Гринвіч-Віллідж у Нью-Йорку та життя нью-йоркської богеми. Увагу акцентовано на соціальних та економічних передумовах переселення до цього району письменників та художників, умови їхнього проживання та соціальної взаємодії. Аналіз причин формування культурного центру у Гринвіч-Віллідж зробив можливим розгляд питання соціальної та етнічної неоднорідності мешканців району.

Ключові слова: Гринвіч-Віллідж, культура, нью-йоркська богема.

Культура — це надбання усього людства, що виникає з гармонійного поєднання усіх світових процесів, що так чи інакше впливають один на одного. Проте деякі місця дуже часто стають каталізаторами або середовищем виникнення локальних культурних явищ та осередків, які багато в чому визначають свою епоху. Одним із таких вважається район Гринвіч-Віллідж. З другої чверті ХІХ ст. він був одним із найбільших культурних центрів Сполучених Штатів Америки.

Вивчення процесу формування та розвитку Гринвіч-Віллідж як осередку творчої діяльності мистецької спільноти міста є важливим у контексті розгляду того, як виникають епіцентри культурних зрушень, центри тяжіння для багатьох талановитих осіб свого часу, що здатні надихати.

Мета статті — дослідити, як відбувалося перетворення району Гринвіч-Віллідж на центр життя нью-йоркської богеми та один із найбільших культурних осередків США, що не втрачати своєї ролі майже до кінця ХХ ст.

У вітчизняній історіографії історія району Гринвіч-Віллідж як культурного та суспільно-політичного центру Нью-Йорка ще не стала об'єктом окремого наукового дослідження. Водночас значних успіхів у висвітленні цього питання було досягнуто в історіографії США. Наявний масив наукових розвідок американських істориків, що торкаються аспектів цієї тематики, можна поділити на три групи: тексти з історії виникнення та формування Гринвіч-Віллідж; біографічні розвідки, присвячені окремим представникам мистецької спільноти цього району; культурологічні дослідження різних етапів розвитку культури у Віллідж.

До першої групи насамперед треба віднести шеститомне дослідження історії міста Нью-Йорк Ісааком Ньютоном Фелпс Стоуксом «Іконографія острова Мангеттен, 1498–1909: складена з оригінальних джерел та ілюстрована фотокопіями

репродукції важливих карт, планів, видів та документів з публічних та приватних колекцій». Над цим виданням автор працював понад двадцять років, воно стало одним із найважливіших досліджень ранньої історії Нью-Йорка. Ця праця, вперше опублікована у 1915 р., базувалась на величезній джерельній базі, зокрема на документах і звітах голландських колоністів, а також на мапах та зображеннях Мангеттену, завдяки чому Фелпс Стоукс простежив зміну забудови острова від ХV до ХХ ст. Нами використано зібрані автором матеріали з історії раннього періоду існування Гринвіч-Віллідж, розміщені у першому¹, другому² та шостому³ томах «Іконографії».

Також до цієї групи слід віднести роботу, що доповнює інформацію про існування індіанського поселення на території Гринвіч-Віллідж ще до того, як сюди прибули перші колоністи. Це комплексне дослідження історії індіанського населення на острові Мангеттен, здійснене Алансоном Скіннером та викладене в матеріалах його праці «Індіанці на острові Мангеттен та в околицях»⁴, що вийшла друком у 2012 р. Свідчення про заснування голландського поселенням Нортвейк, що вже наприкінці ХVІІ ст. буде перейменоване у Гринвіч, містяться у праці Дугласа Хантера «Півмісяць: Генрі Гудзон та подорож, що перекопіла мапу Нового Світу»⁵, яка присвячена особі Генрі Гудзона та його подорожі в Новий Світ.

¹ I. N. Phelps Stokes The Iconography of Manhattan Island, 1498-1909: compiled from original sources and illustrated by photo-intaglio reproductions of important maps, plans, views, and documents in public and private collections. — New York: Robert H. Dodd, 1915. — Vol. I. — 784 p.

² Ibid. — Vol. II. — 874 p.

³ Ibid. — Vol. VI. — 908 p.

⁴ Alanson Skinner The Indians of Manhattan Island and Vicinity. — Paderborn: SalzwasserVerlag GmbH, 2012. — 68 p.

⁵ Douglas Hunter Half Moon: Henry Hudson and the Voyage that Redrew the Map of the New World. — New York — Berlin — London, 2009. — 336 p.

До другої групи відносимо праці Чарльза М. Олівера «Життя та творчість Уолта Уїтмена: Літературна довідка його життя та творчості»⁶, в якій автор характеризує період життя Уолта Уїтмена у Гринвіч-Віллідж і його участь у творчих зібраннях у Чарлі Пфаффа, а також розділ зі збірки «Відомі американські жінки: біографічний словник, 1607–1950»⁷, присвячений дослідженню життя Енн Шарлоти Лінч, засновниці одного з найбільш відомих літературних салонів у Гринвіч-Віллідж.

Третю групу складають дослідження, присвячені безпосередньо культурним процесам, що відбувались у Віллідж. Тут слід виділити працю Роса Вецтеона «Республіка мрій Гринвіч-Віллідж: Американська богема, 1910–1960»⁸, в якій автор, незважаючи на зазначену в назві хронологію, доволі детально описує процес формування богеминого суспільства — від його зародження в середині XIX ст. до золотого віку початку XX ст.

Ще одним дослідженням, вартим уваги в цій групі, є праця Кароліни Ф. Вар «Гринвіч-Віллідж 1920–1930. Коментар до американської цивілізації в післявоєнні роки»⁹. Взнявши за мету вивчення причин занепаду культурної спільноти у Гринвіч-Віллідж у післявоєнні роки, автор доволі багато уваги приділяє передумовам цього процесу, а також змінам, що привнесла в район активна розбудова транспортних шляхів кінця 1910-х років.

Перш за все слід визначити, що є предметом розгляду. Сучасний Гринвіч-Віллідж — це невеличкий район, що територіально розташований у Нижньому Мангеттені. «Нижнім Мангеттеном» називають найбільш південну частину острова Мангеттен у Нью-Йорку, що є бізнесовим, культурним та урядовим центром одного з найбільших міст Сполучених Штатів Америки. Межі району на сьогодні окреслюються простором від річки Гудзон на заході до Четвертої авеню і Бауері на сході та від Х'юстон-стріт на півдні до Чотирнадцятої вулиці на півночі¹⁰. Проте історична частина Гринвіч-Віллідж охоплює територію трохи більшу за окреслені кордони.

⁶ Charles M. Oliver *Critical Companion to Walt Whitman: A Literary Reference to His Life and Work*. — New York: Facts on File, 2006. — 408 p.

⁷ *Notable American Women: A biographical dictionary, 1607–1950* / Edited by Edward T. James, Janet Wilson James, Paul S. Boyer. — Cambridge: Belknap Press, 1971. — 686 p.

⁸ Ross Wetzsteon *Republic of Dreams Greenwich Village: The American Bohemia, 1910–1960*. — New York: Simon and Schuster, 2002. — 582 p.

⁹ Caroline F. Ware *Greenwich Village 1920–1930. A comment on American civilization in the post-war years*. — New York: Harper & Row, 1935. — 464 p.

¹⁰ *Greenwich Village Historic District Designation Report*. — P. 11.

Слід зазначити, що мешканці Нью-Йорка досить рідко використовують повну назву району Гринвіч-Віллідж, надаючи перевагу скороченій версії — Віллідж (The Village). Тому називають себе «вілладжерами» (Villagers), що найбільш точно перекладається українською як «мешканці Віллідж» (не слід плутати зі словом «селянин», що в англійській мові має аналогічне написання).

Перша згадка про поселення на місцевості, що пізніше стала називатися «Гринвіч», відноситься до початку XVII ст. У той час на узбережжі річки Гудзон розташовувалося індіанське поселення Саппоканікан, відомості про яке збереглися у голландських колоністів. Вони прибули на ці землі на початку століття і в 1625 р. заснували на Мангеттені форт Амстердам, навколо якого з часом і розвинулось місто Новий Амстердам (Нью-Амстердам)¹¹. Ця територія, яку місцеві жителі використовували як простір для полювання та риболовства, з приходом голландських колоністів була перетворена на плантацію тютюну. Голландське поселення, що було засноване на цих землях, отримало назву Нортвейк (Noortwyck) — «Північний район», оскільки воно лежало на півночі міста Новий Амстердам¹². Сама ж назва «Гринвіч» вперше з'являється у документах у 1696 р., а саме — у «Заповіті Єліса Мандевілля з Гринвіча»¹³.

На 1820-ті роки припала активна розбудова міста Нью-Йорк. У 1825 р. тут було споруджено понад триста нових будинків. Проте житла все одно не вистачало. Відомі випадки, коли люди заселялися в ще не добудовані будівлі¹⁴. Потреба у нових будинках торкнулась і поселень, що хоч і розташовувалися навколо Нью-Йорка, проте формально не входили до території міста або відокремлювалися від нього смугами незабудованої землі. До таких поселень на початок XIX ст. можна віднести і Гринвіч, який у цей час теж зазнав активної розбудови. Оскільки процеси збільшення поселення Гринвіч та міста Нью-Йорк відбувалися паралельно, то в 1830-х роках їх межі об'єдналися. Тож Гринвіч, який ще у 1918 р. був «трохи більший, ніж ферма»¹⁵, перетворився на заселений район Нью-Йорка¹⁶. Назва району Гринвіч-Віллідж вже у складі міста пояснюється дослівним перекладом — «поселення Гринвіч», що відображає існування цієї території як окремого населеного пункту до його включення в межі міста.

¹¹ Alanson Skinner *The Indians of Manhattan Island and Vicinity*. — P. 51.

¹² Douglas Hunter *Half Moon: Henry Hudson and the Voyage that Redrew the Map of the New World*. — P. 184.

¹³ I. N. Phelps Stokes *The Iconography of Manhattan Island*. — Vol. VI. — P. 159.

¹⁴ *Ibid.* — Vol. III. — P. 520.

¹⁵ *Obituary // The Sun*. — May 21, 1893. — P. 2.

¹⁶ Bayrd Still, Joseph J. Roberto *Greenwich Village*. — P. 6.

Збільшенню кількості населення у Віллідж також сильно посприяла епідемія чуми у 1822 р., коли десятки тисяч жителів Нью-Йорка намагалися втекти від цієї хвороби за межі міста. Ті, в кого не було достатньо коштів, аби переїхати на далеку відстань, осідали у Гринвічі, що на той час все ще був околицею, і залишалися там на постійне проживання¹⁷. Внаслідок цього кількість населення у Гринвіч-Віллідж у період з 1825 по 1840 рр. зросла вчетверо. Приблизно в цей час, у 1830-х роках, було побудовано основний масив будівель, що й досі складають центр району навколо площі Вашингтона.

Сама ж площа Вашингтона — центр і серце Гринвіч-Віллідж — почала розбудовуватись між 1829 та 1833 рр., коли на її північній стороні було зведено перший ряд будинків з червоної цегли. Територія, на якій розташовувалася площа, раніше слугувала місцем для страт та цвинтарем для бідняків, що налічував близько 22 тисяч могил¹⁸. Північна частина була Німецьким цвинтарем, тоді як у південній ховали усіх підряд. Найвідоміший пам'ятник у Гринвіч-Віллідж — арка посеред площі Вашингтона — була зведена дещо пізніше і споруджувалась протягом п'яти років (з 1890 по 1895 р.) за дизайном Стенфорда Уайта¹⁹.

Хоча Гринвіч-Віллідж доволі часто позиціонується як заможний та фешенебельний район, де мешкають багаті сім'ї міста, насправді таким він був лише до початку ХХ ст., коли тут дійсно жили лише середній та вищий класи. У 1875 р. у районі мешкало майже 11 тисяч іноземців, проте їхня частка у загальній кількості населення складала лише 32 %, що було найнижчим співвідношенням між місцевим та іноземним населенням серед усіх районів Нью-Йорка²⁰. Незважаючи на те, що тут часом можна було почути італійську чи французьку мову, пануючим був все ж таки американський елемент. У 1893 р. Гринвіч-Віллідж описується як найбільш «нью-йоркське» місце Нью-Йорка, що зберегло характер раннього міста та в якому можна зустріти найбільшу кількість корінного місцевого населення²¹. Проте наприкінці століття імміграційні процеси, що досить сильно впливали на Нью-Йорк, який майже з самого початку своєї історії формувався як мультикультурне місто, дісталися й до Гринвіч-Віллідж. Активний пік переселення іноземців у цей район припав на період між 1890-ми

та 1910-ми роками. У цей час їхня кількість починає зростати швидкими темпами, збільшуючи вже існуючий відсоток іноземного населення у районі, яке переселилось сюди у середині ХІХ ст.²²

Найстаріші та найпрестижніші родини, що вибирали Гринвіч-Віллідж районом свого постійного проживання, мешкали в маєтках у північній частині Вашингтон Сквер і на прилеглих вулицях. Це були заможні сім'ї голландського, англійського та французького походження, спадкоємці сімейних багатств та гарних резиденцій, побудованих ще їхніми пращурами до Громадянської війни²³. Іммігранти ж, що прибували у район, оселялись переважно на південь від площі Вашингтона. Тут на початку ХХ ст. один за одним було перебудовано певну кількість будинків на нові, шести- та семиповерхові, в яких здавались в оренду квартири з двох, трьох, або чотирьох кімнат²⁴.

Не було однорідним суспільство і в релігійному плані. Кожна з частин району мала свою, іноді навіть не одну церкву. Афроамериканське населення південної частини Гринвіч-Віллідж поділялось на баптистів та католиків, а італійці, що також проживали в цій частині, були виключно католиками і мали свою церкву — Богоматері Помпеї. Більш заможне населення північної частини — це переважно протестанти.

На кінець ХІХ ст. Віллідж став центром однієї з найбільших афроамериканських громад у місті, що існувала у районі ще з часів голландського колоніального періоду, коли тут почали першими оселятися колишні раби. Їхня чисельність була настільки великою, що частина, де вони проживали, стала відома як «Маленька Африка»²⁵. Саме у Гринвіч-Віллідж було відкрито перший театр, в якому виступали актори афроамериканського походження, та випущено першу «чорну» газету на території Сполучених Штатів. Поруч із ними, у південній частині, у 1860-х роках був створений італійський анклав, що охоплював територією між вулицями Канал і Х'юстон. Проте найбільш національно неоднорідною була західна частина Віллідж, в якій проживали мешканці німецького, французького, англійського, голландського і африканського походження, а також ірландці, які були найбільшою підгрупою в області²⁶.

Хоча Гринвіч-Віллідж передовсім відомий як мистецький рай та центр життя і діяльності богеми у Нью-Йорку на початку ХХ ст., проте на культурний осередок він почав перетворюватися

¹⁷ Elizabeth Bisland Old Greenwich. — P. 289.

¹⁸ Ross Wetzsteon Republic of Dreams Greenwich Village: The American Bohemia, 1910–1960. — P. 5.

¹⁹ I. N. Phelps Stokes The Iconography of Manhattan Island. — Vol. II. — P. 829.

²⁰ Caroline F. Ware Greenwich Village 1920–1930. — P. 11.

²¹ New York is Enough for Him // The Sun. — July 23, 1893. — P. 1.

²² Greenwich Village Historic District Designation Report. — P. 11.

²³ Ibid. — P. 77.

²⁴ Caroline F. Ware Greenwich Village 1920–1930. — P. 12–13.

²⁵ Greenwich Village Historic District Designation Report. — P. 23.

²⁶ Gerald W. McFarland inside Greenwich Village. — P. 23.

приблизно на сімдесят років раніше. Перші переселенці з числа творчих особистостей, зокрема письменники, художники, скульптори, журналісти, почали з'являтися у Вільдідж після того, як поселення територіально увійшло до складу міста Нью-Йорк. Цьому сприяла ціла низка факторів, що так чи інакше вплинули на перетворення району на центр тяжіння для митців.

Першим чинником, що сприяв формуванню культурного осередку в Грінвіч-Вільдідж, можна вважати привабливість останнього як безтурботного і неспішного острівця у вируючому бізнесовому центрі, яким на той час був Нью-Йорк. У свідомості мешканців Вільдідж цей район виключався із загального простору Нью-Йорка, ніби створюючи «місто всередині іншого міста». Грінвіч-Вільдідж від самого початку позиціонувався його жителями як протиположний галасливим та заможним бізнес-кварталам Нью-Йорка і так само гамірним його жителям, що постійно кудись рухаються, ніколи не зупиняючись на перепочинку, і завжди намагаються дати настанови іншим, як їм слід жити. Так, у вірші, опублікованому в "Spectator", газеті, що видавалась у Вільдідж, усіх, хто втомився від «клопітких бізнес вулиць» та «прагне мирного, натурального, правдивого», запрошували відвідати Грінвіч-Вільдідж²⁷.

Таке відокремлення Вільдідж від інших районів міста, що зазнавали значних змін під впливом комерції, пояснюється віддаленням від основних напрямків руху транспорту, що проходили лише його околицею і ускладнювали вільне потрапляння у Грінвіч-Вільдідж, та наявністю багатьох заможних сімей, що мали свої маєтки і проживали тут протягом багатьох поколінь, утворюючи постійне житлове ядро²⁸. Ці два фактори призвели до того, що комерційна забудова не поширилась далі околиць району. Саме таке відокремлення від решти міста врятувало Грінвіч-Вільдідж від долі інших районів Нью-Йорка — перетворення на нетрі для бідних іммігрантів або гамірки, багатолюдні бізнес-квартали.

Не останню роль у набутті Грінвіч-Вільдідж статусу мистецького центру Нью-Йорка відіграла побудова Студійної Будівлі на Десятій вулиці (Tenth Street Studio Building) у 1857 р. — першої на той час будівлі, яка була призначена виключно для задоволення потреб художників. Дешева оренда, опалення, гарне освітлення, художня спільнота, галерея, мистецькі вечори та багаті покровителі — все це сприяло переселенню до Нью-Йорка художників з усієї Америки та орендування ними студій у цій будівлі²⁹. Зокрема, свої

студії у Студійній Будівлі на Десятій вулиці мали Вільям Мерріт Чейз (1849–1916), Едвард Лемсон Генрі (1841–1919), Гомер Вінслов (1836–1910) та одні з найвизначніших представників Школи живопису річки Гудзон — Фредерік Едвін Черч (1826–1900) і Альберт Бірштадт (1830–1902).

Другим і, мабуть, головним фактором, який стимулював переселення людей мистецтва у Грінвіч-Вільдідж, була наявність великої кількості дешевого житла, що здавалось в оренду. З плином часу, коли заможні родини, що тримали свої сімейні маєтки у Вільдідж, почали переїжджати до інших міст або їхні нащадки не мали коштів на утримання споруд з такою великою площею, більшість цих старовинних будинків залишились пустими і незаселеними. Знайти нового власника, який мав би гроші на їх утримання, було доволі складно. Проте поява попиту на житло у Грінвіч-Вільдідж внаслідок збільшення його привабливості як мистецького району та росту числа митців, котрі хотіли там оселитися, призвела до появи дрібних ріелторів. Вони знайшли вигоду в купівлі груп цих будинків XIX ст. та реконструкції їх внутрішніх приміщень у багатоквартирні комплекси, кімнати та студії, де письменники та художники могли знімати кімнати за доволі низьку орендну плату³⁰.

Третім фактором, що сприяв переселенню освічених людей до Грінвіч-Вільдідж у більш пізній період, вже наприкінці XIX — на початку XX ст., було суцільне розчарування певної групи науковців у традиційних центрах інтелектуального життя — університетах. Нове співтовариство так званих «незалежних інтелектуалів» було ворожим до обмеження рамок та спеціальностей, що змусило їх до існування поза академічними центрами³¹. Генрі Адамс писав про університет як про «величезну трату грошей та часу, результат, якого не варто було досягати»³². Проте слід зазначити, що його погляди на той час поділяли не так уже й багато науковців.

Основною проблемою, що почала закидатись університетам наприкінці XIX ст., стала суцільна відірваність від матеріального світу та тяжіння до марних теорій³³. Другим аспектом, що підштовхував інтелектуалів до розірвання стосунків з вишами, була рутинна читання лекцій і тягар викладання, що не залишав ніяких сил на обмірковування та розвиток власних ідей. Усе це призвело до відокремлення певної групи переважно молодих науковців, що надавали перевагу

³⁰ Greenwich Village Historic District Designation Report. — P. 12–13.

³¹ Steven Beal Independent Intellectuals in the US. 1910–1945. — P. 2.

³² Henry Adams The Education of Henry Adams: An Autobiography. — P. 304.

³³ Steven Beal Independent Intellectuals in the US. 1910–1945. — P. 14.

²⁷ Are you? / Greenwich Village in poetry. — P. 4.

²⁸ Greenwich Village Historic District Designation Report. — P. 12.

²⁹ Ewoking the World of Winslow Homer // The New York Times. — August, 17. — New York, 1997.

інтелектуальній роботі поза університетами. Одним із центрів такого позаакадемічного зібрання і став Гринвіч-Віллідж. Сюди, окрім митців, переселялось також багато науковців та літераторів. Інтелектуальна спільнота, що зосереджувалась у Нью-Йорку, отримала назву «нью-йоркських інтелектуалів» і досягла найбільшої активності дещо пізніше, у 30-х — 40-х роках ХХ ст.

До середини ХІХ ст. у Гринвіч-Віллідж набувають поширення художні та літературні салони. Вони засновувались успішними художниками та письменниками і були місцем зібрання творчої спільноти того часу. Один із найбільш відомих літературних салонів був заснований Енн Шарлотою Лінч (Ботта), яка переїхала у Віллідж у 1845 р. та поселилась у будинку № 116 по вулиці Уейверлі Плейс. Її літературний салон, відомий своєю приємною атмосферою, свободою пліткування, відвідували такі видатні письменники, як Едгар Алан По, Вільям Каллен Брайант, Фітц-Грін Геллек, Горас Грілі, Маргарет Фуллер, Річард-Генрі Стоддард та Бейард Тейлор³⁴.

Також відомими стали літературні салони Еверта Августа Дуйкінка у будинку № 20 на Клінтон Плейс та Річарда Уотсона Гілдера у будинку № 13 по Східній Восьмій вулиці³⁵. Найбільш ексклюзивним художнім клубом на той час був «Tile Club». Він був заснований під час «Естетичного руху» та «декоративної манії» 1870–1880-х років. Учасники цього клубу займались переважно створенням ручних декорованих об'єктів та декоруванням плитки, з якої планували отримувати дохід («tile» з англійської перекладається як «кахель, плитка»), розташовувався за адресою Західна Десята Вулиця, 58³⁶.

Літературні та мистецькі салони давали митцям змогу обмінюватись ідеями та спілкуватися між собою. Проте не кожен письменник чи художник міг до них потрапити. Більшість таких зібрань були ексклюзивними, і бідні, невідомі та самотні митці не мали доступу до таких салонів. Місце зібрання для цієї частини творчої спільноти Гринвіч-Віллідж було створено у 1857 р. Це був пивний підвал Чарлі Пфаффа, розташований за адресою Бродвей, 653 на околиці Гринвіч-Віллідж. У цьому приміщенні, під керівництвом Ади Клер, «королеви богемки», зустрічались редактори газет та журналісти, актори театру, музиканти, критики, поети та письменники — «великі особистості», як про них казав сам

Чарлі Пфафф³⁷. Серед частих відвідувачів пивної Пфаффа були Уолт Уйтмен, Джон Берроуз, Бейард Тейлор, В.В. Стедман, Джордж Август Гері Сала, Джон Суїнтон та Генрі Клеп³⁸. Створення Чарлі Пфаффом альтернативи більш ексклюзивним салонам зробило свій внесок у подальший розвиток району. Це був перший крок, що започаткував перетворення барів, ресторанів та кафе на творчий простір. Після відкриття пивної Пфаффа кількість таких закладів у Гринвіч-Віллідж невпинно зростає. Хоча під поняттям «нью-йоркська богема» досить часто розуміють творчу спільноту в Гринвіч-Віллідж початку ХХ ст., фактично саме з групи митців, що збирались у Пфаффа, починається історія богемки у Нью-Йорку. Вони були першими, хто ідентифікував себе з цим поняттям, обравши «короля» та «королеву» богемки.

Втім, слід зазначити, що першим справжнім представником богемки Америки багато хто з дослідників вважає Едгара Алана По, який наприкінці 1830-х — на початку 1840-х років жив у Віллідж. Він приїхав у Нью-Йорк у лютому 1837 р. зі своєю дружиною Вірджинією та мачухою місіс Клем і оселився в будівлі на розі Шостої Авеню та Уейверлі. Навесні того ж року вони переїхали в будинок № 113-1/2 по Кармін-стріт, де Едгар По написав «Повість про пригоди Артура Гордона Піма», «Вбивства на вулиці Морг» та «Золотий жук». Після іншого переїзду, на Західну Третю Вулицю, він написав вірш «Ворон», що приніс йому заслужену популярність³⁹. І хоча Едгар Алан По жив у Віллідж більше ніж за півстоліття до періоду, який в історії Нью-Йорка прийнято вважати часом існування богемної спільноти, на думку дослідника американської богемки Росса Ветцона, яку він виклав у праці «Республіка мрій Гринвіч-Віллідж: Американська Богема, 1910–1960», По став її представником ще до того, як Америка почала використовувати це слово для описання культурних процесів, що накрили Віллідж у другій половині ХІХ ст.⁴⁰

Отже, Гринвіч-Віллідж від самого початку свого існування був окремою, віддаленою від решти Нью-Йорка територією. До 1830-х років це розмежування було територіальним, а після — суто уявним у свідомості людей.

Перетворення Гринвіч-Віллідж на центр поширення культурних ідей було зумовлено цілою низкою факторів, які у сукупності й сформували той богемний нью-йоркський Віллідж початку ХХ ст. Перш за все привабливість цього

³⁴ Notable American Women: A biographical dictionary, 1607–1950. — P. 213.

³⁵ Greenwich Village Historic District Designation Report. — P. 21.

³⁶ Ronald G. Pisano The Tile club and The Aesthetic Movement in America. — P. 12.

³⁷ The Bohemians and Thief Host // New York Herald. — March 20, 1869. — P. 6.

³⁸ Charles M. Oliver Critical Companion to Walt Whitman. — P. 332–333.

³⁹ Ross Wetzsteon Republic of Dreams Greenwich Village: The American Bohemia, 1910–1960. — P. 5.

⁴⁰ Ibid. — P. 6.

району для проживання була пов'язана зі специфікою забудови його вулиць та відсутністю транспортних магістралей, що проходили б через його територію. До 1910–1920-х років, коли у Гринвіч-Віллідж було побудовано декілька станцій метро, ця відокремленість від шляхів сполучення перетворювала район на своєрідну оазу в гамірному та швидкому русі Нью-Йорка. Друга обставина, яка була ключовим фактором для вибору цього району творчими особистостями, — наявність великої кількості вільних будівель, перероблених у багатоквартирні приміщення з невисокою орендною платою, що мало важливе значення для доволі бідних митців. Також окремо можна виділити прихильне ставлення та заохочення до переселення у Гринвіч-Віллідж творчих особистостей з боку домовласників, які іноді навіть дозволяли

своїм мешканцям не платити орендну плату через брак коштів.

Третім фактором стала криза університетів як академічних центрів і відповідно намагання молодих науковців до відокремлення та проведення своїх досліджень поза їх межами. Не менш важливим чинником була різнобарвність та мультикультурність простору й населення у Віллідж, що для багатьох письменників та художників стало джерелом натхнення.

Усі ці фактори разом на початок ХХ ст. створили особливий культурний конгломерат, що надихав ще декілька поколінь митців, які приїздили до Гринвіч-Віллідж протягом наступних десятиліть і творили під враженням від цього унікального району Нью-Йорка.

ДЖЕРЕЛА

1. Alanson Skinner *The Indians of Manhattan Island and Vicinity*. — Paderborn : SalzwasserVerlag GmbH, 2012. — 68 p.
2. Bayrd Still, Joseph J. Roberto *Greenwich Village. A brief architectural and historical guide with illustrations and a walking tour map*. — New York : New York University, 1975. — 36 p.
3. Caroline F. Ware *Greenwich Village 1920–1930. A comment on American civilization in the post-war years*. — New York: Harper & Row, 1935. — 464 p.
4. Charles M. Oliver *Critical Companion to Walt Whitman: A Literary Reference to His Life and Work*. — New York : Facts on File, 2006. — 408 p.
5. Douglas Hunter *Half Moon: Henry Hudson and the Voyage that Redrew the Map of the New World*. — New York — Berlin — London, 2009. — 336 p.
6. Elizabeth Bisland *Old Greenwich // Historic New York during two centuries*. — New York and London : The Knickerbocker Press, 1897. — 26 p.
7. *Evoking the World of Winslow Homer // The New York Times* [Електронний ресурс]. — August, 17. — New York, 1997. — Режим доступу : <http://www.nytimes.com/1997/08/17/realestate/evoking-the-world-of-winslow-homer.html>
8. *Greenwich Village Historic District Designation Report*. — Vol. 1. — New York, 1969. — 398 p.
9. *Greenwich Village Historic District Extension II Designation Report*. — New York, 2010. — 376 p.
10. *Greenwich Village in Poetry. Showing the Village as it really was and as is actually is / Edited by C. Grand Pierre*. — New York, 1923. — 36 p.
11. Guido Bruno *Among Our Aristocrats // Bruno's Weekly*. — December, 18. — New York, 1915. — 30 p.
12. Henry Adams *The Education of Henry Adams: An Autobiography (With an introduction by Donald Hall)*. — Boston — New York : A Mariner Book, 2000. — 544 p.
13. I. N. Phelps Stokes *The Iconography of Manhattan Island, 1498–1909: compiled from original sources and illustrated by photo-intaglio reproductions of important maps, plans, views, and documents in public and private collections*. — Vol. III. — New York : Robert H. Dodd, 1915. — 962 p.
14. I. N. Phelps Stokes *The Iconography of Manhattan Island, 1498–1909: compiled from original sources and illustrated by photo-intaglio reproductions of important maps, plans, views, and documents in public and private collections*. — Vol. II. — New York : Robert H. Dodd, 1915. — 874 p.
15. I. N. Phelps Stokes *The Iconography of Manhattan Island, 1498–1909: compiled from original sources and illustrated by photo-intaglio reproductions of important maps, plans, views, and documents in public and private collections*. — Vol. VI. — New York : Robert H. Dodd, 1915. — 908 p.
16. *New York is Enough for Him // The Sun*. — July 23, 1893. — 10 p.
17. *Notable American Women: A biographical dictionary, 1607–1950 / Edited by Edward T. James, Janet Wilson James, Paul S. Boyer*. — Cambridge : Belknap Press, 1971. — 686 p.
18. *Obituary // The Sun*. — May 21, 1893. — 28 p.

19. Ronald G. Pisano *The Tile Club and The Aesthetic Movement in America*. — New York : The museums at Stoney Brook, 1999. — 112 p.
20. Ross Wetzsteon *Republic of Dreams Greenwich Village: The American Bohemia, 1910–1960*. — New York : Simon and Schuster, 2002. — 582 p.
21. Steven Beal *Independent Intellectuals in the US. 1910–1945*. — New York and London : New York University Press, 1995. — 310 p.
22. *The Bohemians and Thief Host* // *New York Herald*. — March 20, 1869. — 12 p.

Ольга Лях

ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРА В ГРИНВИЧ-ВИЛЛИДЖ В XIX — НАЧАЛЕ XX ВЕКОВ

В статье освещено формирование культурного центра в районе Гринвич-Виллидж в Нью-Йорке и жизнь нью-йоркской богемы. Внимание акцентируется на социальных и экономических предпосылках переселения писателей и художников в этот район, условия их проживания и социального взаимодействия. Анализ причин формирования культурного центра в Гринвич-Виллидж сделал возможным рассмотрение вопроса социальной и этнической неоднородности населения района.

Ключевые слова: Гринвич-Виллидж, культура, нью-йоркская богема.

Olga Liach

FORMATION OF THE CULTURAL CENTER IN GRINVICH VILLAGE IN 19 — EARLY 20 CENTURIES

The article focuses on the formation process of cultural centre in the area of Greenwich Village in New York and life of New York bohemians. Research followed the process of formation of the settlement of Greenwich and its transformation into the New York City area after its affiliation by the city. During the research it is raised the questions of social and economic conditions of the resettlement of writers and artists in the neighborhood and their living conditions and social interaction between themselves. In the process of exploring the prerequisites for the formation of Cultural Center in Greenwich Village was also considered social and ethnic heterogeneity in the neighborhood and its division into zones, each of which corresponded to certain ethnic or social groups. It was determined the existence of the phenomenon of Greenwich Village as a "city in the city" caused by isolation of the area from the rest of the New York from the earliest period of Village history. By the 1830s it was the territorial delimitation and after — a purely imaginary in people's minds. It is defined three main reasons for the transformation of the Greenwich Village into a cultural centre: its isolation from the rest of the city, low rent prices and the crisis of universities, which forced young intellectuals to settle outside of it.

Key words: Greenwich Village, culture, New York bohemia.

Дата надходження статті до редакції: 28.04.2017 р.